

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, pol-oleta 13 Din, četrtno 6 50 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi nčunajo po 2, pri trikratni objavi po 1 80 in pri večkratni objavi po 1 40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 17.

Ljubljana, dne 1. septembra 1924.

Leto III.

Vsem podružnicam

Osrednjega društva lesnih delavcev v Sloveniji.

V smislu § 11. pravil našega društva in po sklepu načelstvene seje z dne 19. avgusta 1924 sklicujemo

na dan 2. novembra 1924

tretjo redno glavno skupščino

s sledečim dnevnim redom:

- 1.) Poročila: a) načelstva, b) tajništva, c) blagajnika, d) nadzorstva, e) razsodišča.
- 2.) Naše razmerje do ostalih sorodnih strokovnih organizacij.
- 3.) Mezdna politika.
- 4.) Prispevki in podpore.
- 5.) Volitev: a) načelstva, b) nadzorstva, c) razsodišča.
- 6.) Predlogi in nasveti.

Po določenih društvenih pravil ima vsaka podružnica, ki je redno obračunala do 8. oktobra t. l. za mesec september in morebitne zaostanke, na glavno skupščino do 100 članov pravico poslati po enega delegata. Na vsakih nadaljnjih 100 članov ima vsaka podružnica v smislu § 11, točka 3, poslati še po enega delegata.

Delegate za glavno skupščino je voliti na društvenih shodih, pri čemer se morajo upoštevati določila društvenih pravil § 11, točke 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 in 9.

Predsedniki podružnic so obvezani, da pravočasno skličejo društvena zborovanja, kjer naj se izvolijo delegati.

Imena ter natančni naslov izvoljenih delegatov je sporočiti tajništvu Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6, najkasneje do 20. oktobra t. l. Prav tako naj se tudi predlogi, o katerih naj skupščina razpravlja, dopošljejo do omenjenega dne. O pozneje vposlanih predlogih se na skupščini razpravljati ne more. Prostor in čas zborovanja se bo naznanil pravočasno po okrožnici.

Troške skupščine in troške delegatov nosi centrala. To se objavlja vsem podružnicam in njih članstvu v vednost in ravnanje.

V Ljubljani, dne 19. avgusta 1924.

Andrej Bradeško

tajnik l. r.

Ivan Tokan

predsednik l. r.

Opomba. Funkcionarji, osobito blagajniki vseh podružnic se pozivljajo, da vse, kar je v zvezi z glavno skupščino, pravočasno ukrenejo.

Morebitne predloge je vposlati tako, da jih bo pravočasno mogoče objaviti v „Lesnem Delavcu“.

Mednarodna organizacija dela.

Treba je bilo desetletij in desetletij naporov in gigantskih borb delavskega razreda na državnem in mednarodnem polju, v prvi vrsti za svobodo organizacije in strokovne borbe, dalje za vsako najmanjšo reformo, ki olajšava položaj delavcev v delavnici in v javnosti, predno se je izvojevala v dolgi in težki razredni borbi pravica do delavskega strokovnega organiziranja in do zaščite delavcev.

Pokreta milijonov delavcev se ne more prezreti, mimo njihovih zahtev se ne more iti. A najmanj je bilo to mogoče v atmosferi neposredno po svetovni vojni ob sklepanju miru, ko so se milijoni delavcev vračali s front v razbito gospodarstvo in se povpraševali: Kaj nam je donesla vojska? in ko so naraščale delavske organizacije, kakor hudournik. Tako je prišlo v mirovno pogodbo med drugim tudi 12. poglavje, ki govori o osnovanju Mednarodne organizacije dela, h koji morajo države, ki so mirovno pogodbo podpisale, kot članice pristopiti, ki garantira načelo svobode strokovnega organiziranja delavcev in poslodavcev, ki sodelujejo v tej organizaciji kot ravnopravni faktorji s predstavniki vlad in postavlja splošna načela in program, po katerem se ima urediti vsestranska zaščita delavskega razreda celega sveta. Privatna mednarodna udruženja za zakonito zaščito delavcev, vstvarjena v glavnem z naporom socialističnega delavskega pokreta, so dobila izpopolnitev v uradno priznani organizaciji. Ona ni naš ideal, je pa sredstvo, ki se ga lahko socialistični delavski pokret posluži, za čim najhitrejšo kulturno dviganje delavskega razreda vseh držav, to pa poglavitno v zaostalih krajih, ker je kulturno dviganje predpogoj za politično in socialno dviganje delavstva.

Mi si ne delamo iluzij o Mednarodni organizaciji dela. Ne pričakujemo, da nam more dati pobude z jakostjo naših strokovnih in političnih organizacij. Ona je barometer stanja organizacij, politične zrelosti, razmerja moči posameznih slojev v raznih državah. Kdor gre na konference Mednarodne organizacije dela, spremlja razprave na njih in sploh motri celotno delovanje te organizacije, vidi stalno premikanje tega barometerskega kazala navzgor in navzdol, drugače povedano: v delavstvu prijaznejšo in delavstvu neprijaznejšo smer. Ali kakor bi bilo neumno razbijati barometer, ako kaže dalj časa slabo vreme, tako bi bilo neumno, ako bi se jezili na Mednarodno organizacijo dela, ako se potem nje ne more doseči vse tako hitro, kakor bi si kdo to želel. Ona je kot barometer dobra, ker nam vsako leto olajšava pregled mednarodne situacije, razmerja sil delavskega in podjetniškega pokreta, ki si stojita na celi vrsti nasproti in splošnih političnih psihoz v raznih državah, katere vstvarjajo, grupirane v eno, atmosfero, iz katere se razvijajo mednarodni dogodki.

Ali mednarodna organizacija dela ni samo tak barometer.

Nepobitno dejstvo je, da vpliva ona tudi na pobijanje socialne reakcije, da jemlje s svojim moralnim vplivom pogum, da jo naučno razorožava in da spravlja delavsko zaščito v vsaki zemlji vsaj v toliko naprej, v kolikor je delavstvo dotične zemlje za njo zrelo. Ono ne more izvaliti piščeta, more mu pa pomagati, da prekljuje lažje lupino. To oporo dobiva iz prakse v onih državah, kjer je postala delavska zaščita dejstvo in kjer počiva ona na plečah močnih delavskih organizacij ali pod njihovo vsakdanjo kontrolo.

Od 16. junija do 5. julija t. l. se je vršila v Ženevi šesta Mednarodna konferenca dela. Na petih prejšnjih konferencah, ki so se vršile vsako leto po vojni, se je razpravljalo o zelo važnih vprašanjih, v prvi vrsti o osemurnem delavnem času, zabrani nočnega dela s posebnim ozirom na žene in deco in o zaščiti mater.

Na letošnji konferenci se je razpravljalo o vprašanju, kako da lahko delavec najkoristneje vporabi svoj prosti čas po delu, o zaščiti inozemskih delavcev za slučaj bolezni in ponesrečb, o nedeljskem počitku v steklnah, o zabrani nočnega dela v pekarnah, o zaščiti delavstva pred ovčjo kugo, ki se prenaša potom volne ali surove kože. Nasprotja med poslodavci in delavci, ki so se pokazala na konferenci, so v teh vprašanjih, zlasti pa glede steklarskega in pekarskega dela, ogromna in — nepremostljiva.

Radi delavskih zahtev še ni industrija nikoli propadla, pa tudi ne bo, ker delavci od nje živijo. Življenje delavcev je važnejše od vseh nesmiselnih običajev, lenobe in nerednosti. Delegati vlad so morali v svoji pretežni večini uvaževati te razloge, ki so kljub ostri opoziciji poslodavcev prodrli. Sklepi, sprejeti na tej konferenci pa še ne pomenijo zadnje besede. Te sklepe morajo odobriti še parlamenti posameznih držav, pri čemur bodo oponirali tisti, ki so direktno zainteresirani in tudi celokupni kapitalistični razred. A to, kar se težko sprejme, se še težje potrdi. Še sklepi, ki so bili brez odpora sprejeti, so se le s težavo odobrili, ker nalagajo težke obveze.

Vkljub vsemu temu se pa vendarle polagoma potrjujejo. In če odobri ena država zakone o zaščiti delavcev, čeprav ne rada, jih bo morala odobriti prej ali slej tudi druga. Ali ni to čudno, da vrše vse države nekaj nerade — in vendar druga drugo k temu silijo?

Organizacija dela res da ni vojska, je pa vendar organizacija, v kateri imajo razne države razne medsebojne obveze in raznovrstne interese. Vse to ima za posledico, da ratifikacija konvencij, čeprav počasi, a vendar napreduje.

Popotne črtice.

S prijateljem K. sva se odločila, da pogledava na Rog. Rog ali, kakor so ta kraj po nemško imenovali, Hornwald se nahaja na kočevskem. Prav za prav je to gora, visoka kakih 1200 metrov, nekoliko nižje v nekakem sedlu se nahaja velika lesna industrija, in baš to je bila ona privlačna točka, radi katere sva šla na Rog. Gori na Rog se pride iz dveh strani — iz Kočevja in pa iz Straže. Do Straže sva se peljala z železnico, od tam sva po enournem pohodu pogledala mimogrede v Sotesko, kjer sva se v gostilni kneza Auersperga zaustavila ter v gostilniški sobi, katera je po svoji primitivnosti svedočila, da je namenjena delavcem, zaužila običajno kosilo.

Delavca ni bilo niti enega, pač pa so na sosedni mizi kokoši in piščanci pridno pobirali krušne drobtine, dokler jih ni prepodila natakarija. Na naše vprašanje, če prihajajo v gostilno jesti tudi delavci, sva zvedela, da ne, pač pa da prihajajo na hrano uradniki. Danes pa bo prišel samo eden izmed gospodov, ker so drugi nekam odpotovali. No, namesto uradnikov se je pojavila mala družba, sestojeca iz dveh „dam“ in enega gospoda. Dami ste bili Hrvatice, in čeprav je družba sedela v „posebni“ sobi, sva dobro razumela, da tvori snov njihovega pogovora nacionalno vprašanje, orjunaštvo, hanaovstvo in srnaovstvo. V Soteski sami se nahaja zelo velika, stara graščina, kjer v sedanjem poletnem času Auerspergova „knežja“ rodbina izteguje svoje od brezdelja otrpnjene ude. Doli ob vodi je

Na letošnji konferenci so prišla na dnevni red vprašanja, ki so zlasti za nas zelo važna, in sicer: kako se svoboda združevanja, garantirana z mirovno pogodbo v raznih državah in za razne vrste delavcev dejansko izvaja, vprašanje mirovnih sodišč za mezdne spore in stavke in vprašanje brezposelnosti. Prihodnja konferenca se bo s temi vprašanji obširneje bavila, ker bo urad dela tekom leta izvedel potrebne predštudije. Delavski predstavniki so poudarili zlasti potrebo očitovanja osemurnega delavnika v vseh državah, razven tega potrebo, da se privedeta v Mednarodno organizacijo dela tudi Rusija in Amerika, ker mora postati po naši želji ta organizacija res mednarodna in mora zadobiti čim večjo avtoriteto nad vsako posamezno državo. S tem je uradu dela začrtana pot, po kateri ima iti pri pripravi za bodočo konferenco.

Novi prispevki in podpore.

Plenarna seja centralnega odbora Zveze lesnih delavcev Jugoslavije, katera se je vršila v dneh 16., 17. in 18. avgusta 1924 v Ljubljani in katera je, kakor znano, imela kompetenco kongresa, je prispevke in podpore na novo uredila kakor sledi:

Vpisnina.

Vpisnina je za vse enaka in znaša 6 Din. Kdor je bil že član in je svoje članske pravice iz kakršnihkoli vzrokov zgubil plača ob ponovnem pristopu 12 Din.

Vajenci, ki pristopijo tekom svoje učne dobe, vpisnine ne plačajo.

Prispevki.

Člani se dele v tri razrede in znaša redni tedenski prispevek v I. razredu 6 Din, v II. razredu 3-50 Din in v III. razredu 2-50 Din na teden.

V prvi razred spadajo vsi kvalificirani delavci, med katere se šteje tudi vse priučene kakor strojne delavce, gateriste itd.

V drugi razred spadajo vsi ostali nad 18 let stari v lesni industriji zaposleni delavci razen delavk.

V tretji razred spadajo delavke in pa delavci, ki še niso dosegli 18. leto starosti.

Delavci, ki spadajo v prvi razred, ne morejo pristopiti niti prestopiti v drugi razred; ravno tako ne morejo pristopiti niti prestopiti oni delavci, ki spadajo v drugi razred v tretji razred. O morebitnih izjemah sklepa pokrajinski odbor. Nasprotno je delavcem in delavkam, ki sicer spadajo v drugi odnosno tretji razred, dovoljeno pristopiti ali prestopiti v drugi o. pr. prvi razred.

Člani, ki so si v nižjem razredu že pridobili pravico do podpor, morajo ob prestopu v višji razred v tem razredu vplačati najmanj 26 rednih tedenskih prispevkov, predno si pridobe pravico do podpor, ki jih nudi višji razred. Dokler to ni slučaj, imajo taki člani pravico do onih podpor, ki jih nudi razred, iz katerega so prestopili.

napravljen jez in voda žene veliko žago. Predno sva prišla k graščini in žagi, sva prišla mimo velikanskih zalog našaganega smrekovega lesa. Kakih deset pridnih delavk je na tem prostoru zlagalo deske v šiške. Vsega skupaj je pri tem podjetju zaposlenih kakih 40 delavcev in delavk. Kamorkoli pogledaš ne vidiš nič drugega kakor same gozdove. Lastnik vsega pa je edina rodbina „kneza“ Auersperga! O delovnih razmerah delavcev in delavk pri tem lesno-industrijskem podjetju bi bilo škoda govoriti. Zadostuje ako rečemo, da so sramotne in „kneževske“, naravnost škandalozne. Kaj čuda, da si vsakdo pomaga s tem, da iz Soteske čimprej izgine, samo če si pomagati more. Dokazujejo pa tudi te razmere, da eksistira inšpekcija dela v Ljubljani samo še po imenu. Sicer pa o tem še pozneje.

Iz Soteske sva jo mahnila na pot proti Rogu. Cesta vodi preko neke vasi in precej časa po ravnem. Dokler ne doseže ceste, katera spaja Stražo in Rog, je tudi lepa. Kakor hitro pa sva stopila na cesto, ki veže ta dva kraja, ter po isti zavila na levo v gozd, sva takoj opazila, da se po njej prevažajo težki tovari, kar je označevalo dvoje globokih kolesnic podobne brazdam. Vrh tega je bilo na cesti polno blata, ki ga je povzročilo deževje. Poleg tega pa se blato vsled stalne sence le počasi suši. Takoj ob začetku te ceste sva skinila najine suknjiče. Prijatelj K., ki si je spotoma odrezal pošteno gorjačo, je bil tako prijazen, da je na svoja pleča prevzel moj nahrbtnik, v katerem sem imel poleg drugih stvari tudi precej provijanta, za katerega sva se kasneje pošteno delila. Da

Kvota podružnicam.

Kvota podružnicam znaša 5%, kar znaša od vsakega prispevka prvega razreda 30 para, drugega razreda 19 para in od vsakega prispevka tretjega razreda 12 para.

Vpisnine se morajo odračunavati glavni blagajni v celoti.

Brezposelna podpora.

Brezposelna podpora znaša in sicer v

Štev. vplačanih prispevkov	Skozi tednov	I. razredu		Skupno Din
		Dnevno Din	Na teden Din	
52	5	10.—	70.—	350.—
156	6	11.—	77.—	462.—
260	7	12.—	84.—	588.—
364	8	13.—	91.—	728.—
520	9	14.—	98.—	882.—
II. razredu				
52	5	4.—	28.—	140.—
156	6	5.—	35.—	210.—
260	7	6.—	42.—	294.—
364	8	7.—	49.—	394.—
520	9	8.—	56.—	504.—
III. razredu				
52	5	3.—	21.—	105.—
156	6	4.—	28.—	168.—
260	7	5.—	35.—	245.—
364	8	6.—	42.—	326.—
520	9	7.—	49.—	441.—

Pravico do brezposelne podpore ima vsak član, ki je vplačal vsaj 52 tedenskih prispevkov, do označenih zneskov onega razreda, po katerem je bil vplačeval svoje prispevke, tekom koledarskega leta samo enkrat. Ako je član vso brezposelno podporo izčrpal, mora zopet vplačati daljših 52 tedenskih prispevkov, predno ima zopet pravico do iste. Pri tem v naprej vplačani prispevki ne prihajajo v poštev.

Pravico do brezposelne podpore izgubi vsak, kdor delo brez tehtnih razlogov zapusti, se ne pokorava sklepom glede javljanja ob času brezposelnosti ali če se brani sprejeti dela, ki mu ga nakaže društvena posredovalnica za delo. Za prvi teden se brezposelna podpora v nobenem slučaju ne izplačuje.

Potna podpora.

Peš potujoči člani prejmejo za vsak dan potovanja ravno toliko, kolikor jim spada brezposelne podpore. To velja za one člane, ki so vplačali vsaj 52 tedenskih prispevkov.

Člani, ki so vplačali vsaj 26 tedenskih prispevkov, imajo tudi pravico do potne podpore, toda v vsakem slučaju le do polovice one, ki sicer pripada polnopravnim članom.

Peš potujoči člani morajo dnevno prepotovati vsaj 25 kilometrov, in če za isti dan pravico do potne podpore izgube.

Izjeme so dopustne le tedaj, če je vsled nalivov ali snežnih metežev potovanje oteženo.

sem mu bil zato hvaležen, tega spričo mojih slabih turistovskih lastnosti ne bom posebej dokazoval. Cesta je vodila vedno navzgor in postajalo nama je vroče. In ker dela cesta mnoge in velike serpentine, sva na nasvet voznikov, ki sva jih srečavala, poskusila najino srečo tudi po bližnjicah.

Predno nadaljujem, moram pripomniti, da ti vozniki prevažajo take peze, kakršnih drugače nismo vajeni videti. Seveda prevažajo samo žagan les, iz nižjih krajev pa tudi hlode. Pa kakšni so ti hlodi — kakor bi pohajali iz kakega pragozda! Da na svoje močne vozove in tudi močne konje toliko nalagajo, se da tolmačiti le s tem, da pelje cesta z Roga neprestano le navzdol. Kako vprežna živina po tej blatni cesti, ki jo je voda deloma do samega skalovja izprala, trpi, se da misliti. V nasprotno smer — to se pravi navzgor proti Rogu — je na močnih par konj mogoče naložiti povprečno le kakih 500 kg.

Mahnila sva jo po bližnjici, toda joj! Kamenje gladko, zemlja steze opolzla, navkreber pa tako, da je izgledalo kakor bi plezali po strehi na vrh hiše. Parkrat sem klečnil na kolena, kaj za to! Prijatelj K. je bil vedno naprej. Toda, o gorje, stezo sva zgubila. Sedaj sva jo na dobro srečo ubirala v smeri proti glavni cesti. Lezla sva skozi grmovje, grmičevje in resje. Tu in tam sva brodira tudi skozi gosto, trdo travo, katera nam je zakrivala teren; lovila sva se za vejevje mladega bukovja. Preskakovati je bilo treba padla in že trohneča drevesa — bukke in smreke. Prijatelj K. je vse te težave premagoval precej lažje, kakor pa jaz. Vedno je bil naprej

Članom, ki potujejo po železnici, se vsakih 50 km prevožene proge računa kot enodnevna pešpot, vendar pa se po železnici potujočim članom, če so prav v enem dnevu prevozili več kakor 150 kilometrov, ne sme v enem dnevu in na enkrat izplačati več potne podpore kakor za tri dni. Drobce nad polnih 50 ali 100 itd. kilometrov se ne šteje.

Potna podpora se v nobenem slučaju ne sme izplačevati v naprej.

Potna podpora mora vsak potujoči član praviloma dvigati vsak dan sproti; izjeme so dopustne le tam, kjer peš potujoči član vsled prevelike razdalje podružnic ni mogel dospeti.

Brez članske knjižice, iz katere mora biti razvidno, da potujoči član s svojimi prispevki ni v zaostanku, in brez redno izpostavljene legitimacije nima noben član pravice do potne podpore. Funkcionar kake podružnice, ki to ne bi upošteval, mora eventualno neopravičeno izplačano potno podporo povrniti iz svojega. Ravno tako je vsak funkcionar dolžan, da nepravilne društvene dokumente potniku odvzame in to naznani centrali.

V mestih, ki štejejo preko 30.000 prebivalcev, se sme potujoči član zadržati en dan, v mestih s preko 50.000 prebivalci dva dni in končno se sme potujoči član v mestih, ki štejejo preko 100.000 prebivalcev zadržati tri dni ter ima za vsak dan pravico do pripadajoče mu potne podpore.

Ako društvena posredovalnica nakaže potujočemu članu delo, ga je ta dolžan sprejeti, v nasprotnem slučaju zgubi pravico do nadaljne potne podpore.

Ako je član izčrpal brezposelno podporo, nima tekom dotičnega leta več pravice do potne podpore in nasprotno, ako je član izčrpal to podporo na potovanju, nima v tem letu več pravice do brezposelne podpore. Ako je pa član prejemal v enem letu deloma brezposelno in deloma potno podporo, ne smeta obe podpore tekom koledarskega leta skupno presežati v gori navedenih tabelah označene najvišje zneske. Ako je član izčrpal vso potno podporo, velja isto kakor pri izčrpani brezposelni podpori.

Bolniška podpora.

Bolniška podpora znaša in sicer v:

I. razredu				
Štev. vplačanih prispevkov	Skozi tednov	Dnevno Din	Na teden Din	Skupno Din
52	5	5.50	38.50	192.50
156	6	6.—	42.—	252.—
260	7	6.50	45.50	318.50
364	8	7.—	49.—	392.—
520	9	7.50	52.50	472.50
II. in III. razredu				
52	5	4.50	31.50	157.50
156	6	5.—	35.—	210.—
260	7	5.50	38.50	269.50
364	8	6.—	42.—	336.—
520	9	6.50	46.50	414.50

tako, da sem ga moral večkrat klicati z „halo“, na kar mi je isto tako odgovarjal ter počakal, da sem prišel zopet do njega. Dihal sem kakor kaka lokomotiva in potil se tako, da mi na srajci ni ostala niti ena nitka suha. Včasih mi je bilo naravnost tesno pri pomiselku, če bi moral sredi gozda v nepoznanem kraju prenočiti. Po skrajnem naporu sva vendar prilezla na neki stari zapuščen kolovoz. In ker so s. K. še vedno mikale bližnjice, sem se zaklel, da ne grem danes po nobeni bližnjici, vsaj navzgor ne, četudi bi si dve uri hoda prihranil. Stari kolovoz nas je končno privedel na glavno cesto. Po njem kakor tudi po glavni cesti je šlo potem deloma zmerno kvišku dalje. Naj zapišem tudi to, da sva se spotoma šalila, kako bi nam bilo pri duši, če bi nas „pozdravil“ takole kak volk ali medved.

Kake petdeset ure pred najinim ciljem sva naletela na neko siromašno vas, kjer sva se ustavila pred gostilno ob cesti. Na najino željo nama je gostilničarka prinesla steklenico sodavice. V hišo v senco nisva hotela iti, ker sva bila — posebno jaz — vsa znojna. Med tem, ko sva se ogrnila z najinimi suknjiči ter si nalivala sodavico v kupico, v katero sva mešala nekoliko malinovega soka, ki sva ga imela v staroavstrijski kovinasti vojaški čntari, je prilezel iz hiše neki silno radoveden star lovec. Po govorici tega starega moža kakor tudi po govorici gostilničarke ter še dveh vaščanov, ki sta prišla na pol litra vina, sva opazila, da so prebivalci te vasi Kočevarji. Pogovor je stari lovec v težki slovenski izgovarjavi začel z nami takole: „Oprostita gospoda, če vprašam, od kod

Bolniška podpora je namenjena le onim sodrugom članom, ki so dalje časa bolani in se za prvih štirinajst dni v nobenem slučaju ne izplačuje. Bolniško podporo se sme izplačevati le onim članom, ki dokažejo s potrdili od strani okrožnega urada za zavarovanje delavcev odnosno poslovalnice istega urada, da so že dalje kakor 14 dni vsled bolezni za delo nezmožni in da od tega urada prejema podpora.

Podružnični odbori morajo na svojih sejah sklepati o tem, predno se komu prične izplačevati bolniška podpora, pri čemer morajo strogo paziti na to, da se vsaka zloraba prepreči. Brez tozadavnega sklepa se bolniška podpora nikomur izplačevati ne sme. Poleg potrdila o izplačani bolniški podpori se mora k vsakomesečnemu obračunu prilagati dokazilo, da je dotični član prejel tudi podporo od strani okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

Kdor je tekom enega leta izčrpal bolniško podporo, mora vplačati 52 novih tekočih prispevkov, predno ima zopet pravico do iste.

Podpora v slučaju stavke.

Podporo v slučaju stavke določuje pokrajinski odbor po razpoložljivih sredstvih upoštevajoč pri tem krajevne razmere. V vsakem slučaju se morajo v prvi vrsti za stavko porabiti sredstva lokalnega obrambenega sklada.

Pravno varstvo.

Vsak član ima pravico do pravnega varstva, toda le za spore, ki izvirajo iz meznega ali delovnega razmerja, kakor tudi za spore, ki izvirajo iz delovanja za strokovno organizacijo.

Dvoje podpor na enkrat ne more prejemati nihče.

Kdor zaostane s svojimi prispevki več kakor štiri tedne, zgubi vsakojako pravico do kakršnekoli podpore.

Novi prispevki in nove podpore stopijo v veljavo z dnem 1. oktobrom 1924, to je s 40. tednom.

Iz plenarne seje.

Plenarna seja centralnega odbora Zveze lesnih delavcev Jugoslavije je med drugim sprejela naslednjo resolucijo:

Plenarna seja Zveze lesnih delavcev Jugoslavije, katera se je vršila dne 16., 17. in 18. avgusta 1924 v Ljubljani, je po zaslišanju poročil o gospodarskem položaju lesnih delavcev posameznih pokrajin in poročil o stanju strokovnih organizacij teh delavcev ugotovila sledeče:

1. Da so lesni delavci Jugoslavije v gospodarskem oziru za 50% na slabšem kakor pa so bili v predvojni dobi. Deset tisoče lesnih delavcev dela po dvajset in celo po šestnajst ur dnevno. Navzlic dolgi delovni dobi je — kadar so zaposleni — njihov zaslužek tako nizek, da z njim komaj zmagujejo najbednejšo dnevno prehrano. Pri mnogih delavcih je dnevni zaslužek celo tako majhen, da doseže komaj ceno večjega hleba kruha.

sta prišla? To je bil nekak uvod in če ne bi bila napravila kmalu konec temu pogovoru, bi izpraševanja ne bilo ne konca ne kraja. O sebi nam je povedal le to, da je Nemec in da slovensko težko govori. Ko sva mu povedala, da se lahko zgovoriva slovensko, nemško, hrvatsko, češko in za silo tudi rusko, se je mož čudil, govorica pa se je na njegovo veselje nadaljevala po nemško. Sedaj šele je z vsi elementarno silo bruhnila na dan njegova radovednost. Vedeti je hotel, kam greva, če greva na Rog v trgovskih poslih, če sva lesna trgovca ali če sva le posredovalca, za kak les se zanimava ali za okrogel, za žagan ali za stavbni itd. Vprašal naju je tudi, zakaj ne pije vina, in je imenoval našo okrepujočo pijačo „ksif“. Vedeti je hotel, kake so cene pleteninam, goveji živini, kaj je s politiko itd., itd. Stope svoje radovednosti je ustavil nekoliko šele tedaj, ko je opazil, da iz naju ne more ničesar izvleči.

Vas je bila videti jako siromašna. Zidanih poslopij je bilo silno malo, večinoma so bile hiše in bajte lesene, in še te so bile v mnogem oziru zelo primitivne. V hribih nahajamo pogostoma izvirke čiste, kristalne vode, ki jo imajo vaščani napeljavani v korita pri hišah; tega pa v tem kraju iščeš zaman. Geološka sestava tega hribovja je najbrže taka, da vode ne vsebuje. Za ljudi in živali je to silno nerodno, naši Gorenci se najbrže niti ne zavedajo, kako dobroto imajo v svojih izvirkih in studenih. V vaseh, nahajajočih se v hribovju v bližini Roga, tega naravnega blagoslova pogrešajo. Opazila sva, da si ljudje morajo pomagati z deževno vodo, ki jo na enostaven način nalove, kadar dežuje. V to svrhu imajo

2. Poleg svojega naporenega dela in bedne plače so lesni delavci v mnogih slučajih izpostavljeni naravnost neverjetni samovolji posameznih delodajalcev. Dogaja se celo, da si šefi posameznih podjetij, prisvajajoč si proti vsakemu primitivnemu nazoru o pravici pravo kažnovanja, delavce naravnost živinsko preganjajo in se jih celo dejansko lotevajo.

3. Gospodarska kriza je v državi pahnila na 200.000 delavcev v brezposelnost, med temi se nahaja tudi na deset tisoče lesnih delavcev. V posameznih panogah lesne industrije znaša število brezposelnih že nad 30% vseh v lesni industriji zaposlenih delavcev. Dejstvo, da se delavce sili delati dnevno celo po 16 ur, pa povzroča, da število brezposelnih lesnih delavcev neprestano še narašča. Za slučaj nezaposlenosti nezavarovani lesni delavci so izročeni na milost in nemilost groznemu stradanju, bolezni in smrti.

4. Kar se tiče mladih delavcev in delavk, zaposlenih v lesni industriji, so ti podvrženi še težjim delovnim pogojem kot ostali delavci. Samovoljnost šefov posameznih obratov napram tem je še brezobzirnejša, kar je razumljivo, ker je individualni odpor pri njih manjši kakor pa pri odraslih delavcih.

5. Naravna težnja delavcev, da se s pomočjo svoje strokovne organizacije bore za najelementarnejše pogoje življenja, naletava na odpor ne le od strani posameznih podjetnikov in organizirani odpor podjetniških organizacij, temveč celo na odpor oblasti. Čeprav imajo delavci kot ravnopravni državljani po ustavi in državnih zakonih zajamčeno pravico do ekonomske borbe, postopajo oblasti enostransko. Delavcem oblasti delajo poteškoče pri organiziranju, jim onemogočajo delo za uveljavljanje predpisov socialnopolitičnih zakonov, jim skratka krajšajo svobodo za vsakojaki pokret in s tem delodajalce v odporu proti delavcem podpirajo.

Državna oblastva osobito v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini o pravu na ekonomsko borbo potom delavskih strokovnih organizacij, do katere imajo delavci po ustavi in zakonih pravo, nočejo ničesar vedeti. Na mesto priznanja tega prava oblastva često napačno — da ne rečemo namenoma — tolmačijo zakon o zaščiti države in delavce preganjajo. Zlasti policijska oblastva teh pokrajin posebno strokovno organizacijo lesnih delavcev proglašajo kot protizakonito in nelegalno, čeprav so pravila te organizacije prošlega leta bila potrjena od samega ministrstva notranjih zadev. Naslednja dva primera, ki jih hočemo navesti kot dokaz, kako daleč sega zloraba oblasti policijskih oblastev v navedenih pokrajinah, govore pač dosti jasno:

od streh podaljšano žlebovje v cisterne, v katere se ob deževnem vremenu raz streh došla voda nabira. Tako nabrana voda služi ljudem za kuho in za napajanje živine. Goveje živine nisva opazila dosti. In ker v tem terenu tudi kmetijstvo ne prihaja v poštev, nama je gostilničarka na najino vprašanje, kako in s čem se prebivalci vasi preživljajo, pojasnila, da žive večinoma od zaslužka od prevažanja lesa. Potarnala nama je tudi, da v splošnem vlada velika revščina in da še to, kar jim da skopa zemlja, večinoma „knežji“ zajci in medvedje požro. Zakaj pa ljudje te medvedje bestije ne postreljajo in si ne privoščijo sempatije kako zajčjo pečenko? vprašam nadalje gostilničarko. Odgovor se je glasil, da sme medvede streljati samo neki prijatelj kneza in pa seveda on sam. Sicer pa je vsako streljanje strogo prepovedano. Tu in tam da knez komu par kron odškodnine za škodo, ki jo kneževska zverjad napravi, to je pa tudi vse.

Tako je torej na tem svetu. Gospoda si v svojih gozdovih vzdržuje zverjad samo radi tega, da uprizarja interesantne love. Račun za tako zabavo pa morajo plačevati siromašni ljudje s tem, da morajo trpeti, kako jim zverine uničujejo plodove njihovega truda, in ki jih vrhu tega še ogražajo na življenje.

Ko sva naš „ksif“ popila, se z njim — navzlic nasprotnemu mnenju starega lovca — celo še prijetno okrepcala, sva si za vse slučaje še izgovorila prenočišče. Nato sva se poslovila ter odšla.

(Dalje drugič.)

Dne 9. junija t. l. je policija v Splitu aretirala 18 lesnih delavcev, izmed katerih je dva držala v zaporu po 38, vse ostale po 14 dni, in to samo radi tega, ker so se udeležili neke konference, na kateri so se posvetovali o podpiranju brezposelnih tovarišev! Splitska policija gre celo tako daleč, da proti lesnim delavcem inscenira cele procese samo radi dela v strokovni organizaciji. Dne 5. maja t. l. je na primer nekemu funkcionarju naprtila sodnijski proces samo radi tega, ker je nekemu dopotovalemu lesnemu delavcu izplačal potno podporo! Sodišče je obtoženega funkcionarja oprostilo ter ugotovilo, da je policija postopala protizakonito, ob enem pa je sodišče ugotovilo tudi, da je postopanje policijske oblasti proti delavskim strokovnim organizacijam v Dalmaciji nasilno. Strokovnim organizacijam v tej pokrajini je delo onemogočeno, ker je policija društvene lokale zaprla. Delo delavskih strokovnih organizacij pa proglašajo kot ilegalno. Takšno je stanje v celi Dalmaciji, Bosni in Hercegovini in tudi v posameznih krajih ostalih pokrajin.

6. Zakon o zaščiti delavcev ne le da se ne izvaja, temveč ga pristojna oblastva očitno sabotirajo. Delodajalci videč pasivnost oblastvenih organov zakon o zaščiti delavcev izigravajo. Delovne pogoje se sistematično poslabšujejo, zmeda postaja čedalje večja, postaja pa tudi gospodarski položaj za delavce čedalje težji.

Ugotavljajoč vse to, plenum Zveze lesnih delavcev Jugoslavije zahteva:

1. Da se policijskim oblastvom cele države takoj izda nalog, da odpro zaprte prostore strokovnih organizacij lesnih delavcev in da se tem oblastvom najstrožje prepove delati strokovnim organizacijam lesnih delavcev v bodoče kake zapreke, ter zaukaže, da prenehajo s progoni funkcionarjev Zveze lesnih delavcev Jugoslavije.

2. Da se zakon o zaščiti države takoj razveljavi, ker ta zakon ovira delavske strokovne organizacije pri njihovem delu, nasprotno pa favorizira skrajno izkoriščanje delavcev od strani delodajalcev in daje policijskim oblastvom možnost opravičevati svoje protizakonito postopanje proti delavskim strokovnim organizacijam. Plenum podčrtava, da je svobodno delovanje strokovnih organizacij za delavce ravno tako važno vprašanje, kakor je vprašanje kruha in življenja.

3. Da se nemudoma in energično prične izvajati zakon o zaščiti delavcev, osobito določila o osemurnem delovnem času, da bi se kolikor mogoče zmanjšalo število nezaposlenih delavcev, ki morajo zbog nerespektiranja osemurnega delovnega časa stradati. Istotako zahtevamo, da se čim prej izvrše volitve za delavske zbornice in zavode za zavarovanje delavcev.

4. Da se v sporazumu Zveze lesnih delavcev Jugoslavije preko državne posredovalnice za delo uvede podpiranje brezposelnih lesnih delavcev.

5. Da se ublaži stanovanjska beda, po kateri je v prvi vrsti prizadet delavski razred in da se proži nezaposlenim delavcem prilika za delo in zaslužek zahtevamo, da se v najkrajšem času prične z gradnjo delavskih stanovanjskih hiš, za kar naj preskrbi sredstva država.

6. Da se čim prej skliče anketa delavskih strokovnih organizacij in delavskih zbornic, katera naj bi se bavila z vsemi nujnimi vprašanji tičočih se ukrepov, ki naj bi pospešili izvedbo delavske zaštite.

7. Predstoječa resolucija se ima publicirati in dostaviti gg. ministru za notranje zadeve in ministru za socialno politiko.

„Korotan“.

Poleg postaje Prevalje se nahaja veliko lesnoindustrijsko podjetje, katero je last par lesnih magnatov, ki so si kot maloštevilna družba nadeli ime „Korotan“. Tako kakor pri vseh lesno-

industrijskih podjetjih v Mežiški dolini, tako tudi bogme delavci pri družbi „Korotan“ nimajo postlano na rožicah. „Kapo“ družbe „Korotan“ gosp. Lahovnik se na svoj poklic razume, to se mu mora priznati. Napram delavcem se je možakar sicer že večkrat izrazil, da raje obrat ustavi, predno bi ugodil upravičenim željam in potrebam delavcev. Take in enake govorice so prešli gospodom delodajalcem že v kri in meso in tudi gosp. Lahovnik je naiven dosti, ako misli, da kdo veruje njegovim grožnjam. Lahovnikov „Korotan“ pa dokazuje sam, da svojega obrata ne misli ustaviti, ker ta svoj obrat še vedno povečava in modernizira. Sicer pa gospodu Lahovniku nihče ne brani ustaviti svoj „Korotan“, kajti nesreče radi tega ne bo prav nobene, trgovina z lesom se ustavila ne bo in tudi ostali obrati ne, transakcija bi se izvršila le v toliko, da bi dobičkanosni posli „Korotana“ prešli na druga lesnoindustrijska podjetja. Delavci pa, ki so živeli popreje brez „Korotana“, bi živeli tudi pozneje brez njega, ker bi druga podjetja s povečanimi posli rabili tudi več delavcev; torej kar naj ustavi „Korotan“ svoje podjetje. Mi pa vemo, da premeteni g. Lahovnik, kadar govori o ustavitvi obrata, misli vse kaj drugega. Njemu roji vedno le eno po glavi, in to je, kako bi skoncentriral v svojih rokah, če že ne vso lesno industrijo Mežiške doline, pa vsaj kolikor je le mogoče. Da se ta koncentracija izvrši v kolikor mogoče velikem stilu, zato ima talent in ker gosp. Lahovnik z njegovim „Korotanom“ zopet ni tako naiven, da pri tem ne bi imel na umu čim večjih dobičkov, to nam bo gospod Lahovnik priznal sam, seveda na tihem! Zato pa rabi delavcev, ti pa naj bi mu delali za vsako ceno. V tem oziru pa spada gosp. Lahovnik med one vrste rodoljubov, o katerih, kadar umro, meščanski časopisi prinašajo kilometerske članke ter jih na vse pretege hvalijo, kakšni podjetni in umni gospodarji so bili, kar dokazuje najbolj dejstvo, da so iz nič pridobili veliko premoženje. Da si je pridobil svojo veliko premoženje na račun gladnih plač delavcev, seveda ne povedo. Kakšen „tič“ je gospod Lahovnik, nam dokazuje najlepše sledeče:

Delavci pri „Korotanu“, uvažujoč svoj bedni položaj, so potem svoje strokovne organizacije naslovili na družbo vlogo, y kateri so zahtevali, da se uredi nekatere stvari pri podjetju v smislu zakona o zaščiti delavcev in pa da se jim da prilika, da se bodo vsaj enkrat do sitega najedli, ter se jim v to svrhu poviša plača za 25%. Na mesto, da bi gosp. Lahovnik kot šef podjetja tej upravičeni malenkostni zahtevi ustregel, je izjavil delavcem, da bo družba uvedla dvojne šhte. Med drugim je tudi izjavil, da predloženih zahtev na znanje ne vzame, da vsako povišanje plač odklanja in da se tudi nadur za 50% boljše plačevalo ne bo! Originalen je gosp. Lahovnik, to se mora priznati, on kot jugoslovanski rodoljub žvižga na dolpčbo jugoslovanskega zakona, ki jasno določuje, da se vsako nadurno delo mora plačevati za 50% boljše! Gosp. Lahovnik bi sicer na vsak način rad, da bi delavci sicer delali nadure, priboljšek pa, ki bi ga moral dati delavcem kot odškodnino za to, si hoče pridržati sam. Pa še pravijo, da naši industrialci v praksi ne dosežajo svojih tovarišev v inozemstvu! Mi pravimo, da, kar se tiče nizkih plač ter izkoriščanja delavcev, so naši podjetniki na višku in v tem pogledu prekašajo ves svet.

Svojo spretnost v gaženju zakona o zaščiti delavcev je gosp. Lahovnik pokazal še na drug način. Delavce je kratkomalo postavil pred alternativo, da se morajo potem podpisati izjaviti, ali so za osemurno ali za deseturno dnevno delo. O katerih je slutil, da se bodo izjavili za deseturno delo, je poklical prve za delavkami in tako se mu je posrečilo, da je med delavstvom dobil večino za deseturni delovni čas, razume se brez procent! Umetnost to sicer ni nobena, na tak način preslepiti delavce, posebno ne od človeka, pri katerem dotični delavci delajo; če pa je tako postopanje tudi pošteno, pa je druga reč. In da bi na glavo svoje modrosti posadil krono, je gosp. Lahovnik izja-

vil, da bo polo z delavskimi podpisi poslal inšpekciji dela v Maribor. Mi na to preveliko premetenost ne rečemo ničesar drugega kakor to, da se g. Lahovnik prezgodaj veseli svojega uspeha, ker je za enkrat, čeprav je tudi sam krčmar, napravil račun brez krčmarja. Podpisi so bili izsiljeni in so jih delavci dali le pod indirektnim pritiskom delodajalca samega. Vsak delavec je vedel, da Lahovnik deseturni delovni čas v svojem podjetju hoče imeti, željo delodajalca pa smatra mnogo delavcev za ukaz; drugič pa se tudi boje maščevanja, ki se prej ali slej pojavlja. Čin gosp. Lahovnika je torej smatrati kot akt nemoralnega izsiljevanja, ki je kazniv; če tega noče verjeti, naj pogleda v zakon o zaščiti delavcev, tam se bo prepričal, da je vsa njegova filipika z dobljenimi podpisi protizakonita in zatorej neveljavna. Iz teh razlogov inšpekcija dela v Mariboru pobožne želje Lahovnikovega „Korotana“ na znanje vzeti ne sme, nasprotno je dolžna potipati družbo „Korotan“ za žilo in ji, kakor to zakon za take slučaje predpisuje, izpustiti nekoliko krvi v obliki občutne denarne kazni. Mi z naše strani pozivamo inšpekcijo dela v Mariboru, da to svojo dolžnost izvrši ter napravi konec samovolji častite družbe „Korotan“. Inšpekciji dela povemo še, da je gosp. Lahovnik najpopreje pripravil delavke in mladoletne delavce do tega, da so mu dali zahtevane podpise, in da se je potem šele spravil nad delavce. Vsekakor bo strokovna organizacija lesnih delavcev v vsakem slučaju nastopila kot zaščitnica zakona, ki je za to tu, da ščiti delavstvo pred prevelikim izkoriščanjem s strani podjetnikov.

Le škoda, da so delavci v mnogih slučajih prelahkoverni in se šele potem kesajo ter zabavljajo, ko je napaka že storjena.

Strokovna organizacija pa ima po storjeni napaki delo, da jo zopet popravi. Tako delo bi si prav lahko prihranili, če bi prizadeti delavci imeli nekoliko več poguma in ne nasedali na vsak kapitalistični švindelj.

Ne delajmo umazano konkurenco.

Za časa stare Avstrije je mnogo mizarjev potovalo v zapadne kraje. Njih cilj je bil Solnograd, Inomost, Meran, Balzano itd. Šli so pa tudi preko takratne meje na Bavarsko in Švico. Tamošnjim obrtnikom mizarske stroke so slovenski mizarji bili vedno dobro došli, ker so bili od nekdanj dobri delavci. In še drugo lastnost so imeli in jo imajo še danes, bili so in so še danes preko mere skromni! Ta druga lastnost je pri slovenskih mizarjih tolikšna, da so vsled nje uživali slovës. Delodajalci mizarske stroke so v omenjenih krajih s tem dejstvom računali in so zato slovenske mizarje sprejeli z odprtimi rokama. Nikar se ne čudimo, delodajalci celega sveta so si podobni, kakor krajcar krajcarju; kdor več in cenejše dela, tega imajo pač radi — seveda toliko časa, dokler ga rabijo ali dokler je čvrst in dokler je voljan svojo delovno moč razmetavati za bagatelo.

Potovanje slovenskih mizarjev v zapadne dežele je s propadom stare Avstrije doživelo svoj konec. Težava z dobivanjem potnih dovoljenj, gospodarska kriza, katera je zavladala povsod in je imela kot posledico občutno brezposelnost tudi v sedanji Avstriji in Italiji, kamor so tudi pripadli nekateri kraji, bivši cilji potovanja slovenskih mizarjev, vse to je dalo povod, da so naši mizarji svoj korak proti zapadu ustavili.

Spričo dejstva, da je slovenskim mizarjem pot na zapad malo da ne zaprta, bi vsak razsoden človek mislil, da se bo sleherni mizar v Sloveniji vprašal, kaj sedaj? Zdrava človeška pamet bi pač narekovala, da bo treba misliti na to ustvariti doma take razmere, da bi se dalo živeti. Nič tacega! Slovenski mizarji so bili od nekdanj navajeni uživati sadove drugih, zato nas je vleklo v kraje, v katerih smo vedeli, da so tam

življenski pogoji dani. Kako je prišlo do teh pogojev, kdo jih je ustvaril in koliko je bilo treba žrtv, tega se slovenski mizar ni vprašal.

Sedaj, ko je, kakor rečeno, pot na zapad zaprta, je slovenski mizar usmeril svoje korake na Hrvaško, posebno v Zagreb. Mizarji v Zagrebu so bili od nekdanj znani po svoji požrtvovalnosti, po svoji proletarski zavesti in pa, kar je glavno, po svoji borbenosti. Zato je tudi Zagreb po celi Avstro-Ogrski slovel kot mesto, v katerem imajo mizarji in tapetniki najboljše plače. In razume se samo ob sebi, da so zagrebški mizarji zbog svojih dobrih plač živeli vsaj približno tako, kakor se za delavca spodobi. Navzlic temu je slovenske mizarje vleklo na zapad, kajti potovanje v zapadne kraje je bilo romantičnejše in je nudilo priliko naučiti se nemškega jezika. Značilno pa je, da se tudi sedaj slovenski mizarji prav nič ne vprašajo, kako je bilo mogoče zagrebškim mizarjem živeti, kdo jim je pripomogel do tega in kako je prišlo do tega. Da so bili zagrebški mizarji s svojimi delodajalci takorekoč neprestano v vojnem stanju, da so zagrebški mizarji v delavskem pokretu na Hrvaškem zavzemali prvo mesto, da je zgodovina zagrebških mizarjev polna bojov zatajevanja samega sebe, polna nedosegljive požrtvovalnosti, kaj briga vse to slovenske mizarje? Oni so tako le mimogrede slišali, da se da v Zagrebu kaj zaslužiti in zato hajd v Zagreb. Sicer je tudi v Zagrebu nastopila gospodarska kriza in brezposelnost, pri firmi Erman in Bohte, pri kateri je bilo zaposlenih okrog 160 mizarjev, jih dela danes okrog 40, in nič boljše ni pri drugih tvrdkah, ali vse to slovenskih mizarjev prav nič ne ženira pritiskati na Zagreb. Zagrebški mizarji bi bili svoje prejšnje razmere spričo krize vzdržali le z največjim naporom in požrtvovalnostjo, in le tedaj, če bi imeli od zunaj dovoljno vsaj moralne podpore. Na mestu moralne in če treba tudi materielne podpore od zunaj, slovenski mizarji pa, ne brigajoč se ne za preteklost, ne za sedanost in tudi ne za bodočnost, so v prvi vrsti baš oni, ki na Zagreb pritiskajo in tam s ponujanjem svoje delovne sile, ki jo ponujajo za vsako ceno, kakor branjevka nagnita jabolka, zadnje možnosti eksistence podirajo ter ugonablajo. Delodajalci mizarske stroke v Zagrebu niso mogli nikoli premagati zagrebških mizarjev v njihovih heroičnih borbah za človeka dostojno življenje. Kar pa se ni posrečilo in česar niso dosegli delodajalci, to — o, ironija — izgleda, se bo posrečilo doseči — sramota nad sramoto — slovenskim mizarjem! Baš Zagreb je bil tisto mesto, na katero smo se glede plač in vzorno dodrževanega osemurnega delovnega časa v mizarski stroki pri vsaki priliki sklicevali, slovenski mizarji pa sami z vso intenzivnostjo delajo na tem, da te prilike pri urejevanju domačih plačilnih razmer ne bomo več imeli!

Velike vrednosti bi bilo ravno za mizarje v Sloveniji, če bi imeli v bližini vsaj eno točko — in to bi bil Zagreb, — katera bi nam lahko služila za vzor, toda ne, vse mora biti uničeno, tudi Zagreb! Taka je idejologija mizarjev v Sloveniji, taka je njihova proletarska solidarnost! Ali je potem kaj čudnega, da so nas lastni sodrugi v Zagrebu počeli mrziti in da nam preklinjajo naše „majke slovenačke“!

Kolikokrat smo že s pisano in govorno besedo opozarjali mizarje v Sloveniji, naj nikar ne potujejo v Zagreb, da se tamkaj širi brezposelnost itd., vse zastonj, vsi naši pozivi so odleteli kakor ob steno vrženi bob! Prišlo je že tako daleč, da zagrebški mizarji mečejo slovenskim v obraz, da jim prihajajo upropaščati vse v hudih borbah izbojevanje pridobitve, da jim prihajajo odžirat kruh! In kakor vse izgleda si slovenski mizarji žele, da bodo skupine brezposelnih zagrebških mizarjev na kolodvorih in cestah stražili ter prežali na slovenske mizarje, jih pošteno pretepli in pognali tja, o koder so prišli!

Čudni ljudje smo slovenski mizarji: Za časa stare Avstrije smo hodili na zapad med Nemce, dopadlo se nam je biti deležne pri tamošnjih polnih loncih, katerih si doma sami napolniti nismo znali; ugajalo pa nam je zajemati iz loncev, ki so jih napolnili mizarji Nemci. No, pa tam vsaj nobenih neumnosti nismo delali, zakaj Nemcev, ki niso znali nobenih šal, smo se bali, zato smo bili z njimi solidarni. Nemci so nas naučili, da je za polne lonce treba imeti strumno strokovno organizacijo, in kdor izmed Slovencev ni hotel parirati, temu so kratkomalo rekli: Schau, dass du weiter kommst (glej, da se zgubiš). Ker pa so ti kraji za nas nedostopni, smo se kakor lačni volkovi vrgli na Zagreb. In ker smatramo Zagreb kot domač kraj, smatramo tudi, da imamo pravico zajemati iz polnih loncev zagrebških mizarjev in smatramo tudi nadalje, da se nam zagrebških mizarjev ni treba bati, kakor smo se bali Nemcev v Inomostu, Meranu itd. in da radi tega ne samo, da imamo pravico zajemati iz teh loncev, v katere nismo doprinesli ničesar, ampak da imamo pravico te lonce celo razbiti. Seveda bi pri taki taktiki in takem premodrem postopanju konec koncev bil ta, da bi zagrebški mizarji ne imeli nič in mi, razume se, tudi nič, ali kaj nas to briga! Taka razglabljanja in taka naziranja v ponajveč plitkih možganih slovenskega mizarja nimajo prostora.

Žalostno je, da si moramo priznati take slabosti, kar pa ne izbriše dejstva, da se vedno zanašamo na druge in da se vedno štučimo tam, kjer so drugi kaj ustvarili.

Dandanes vsak mizarški pomočnik v zadnji hribovski vasi Slovenije ve, da eksistira strokovna organizacija, katere ni tukaj morda za kake duhove, temveč za vse pravcate žive mizarje. Dana je torej prilika, da si doma v sami Sloveniji ustvarimo tudi znosne prilike, ki bi vsaj približno odgovarjale našim željam in potrebam. Samo delati bi bilo treba in žrtvovati, kar se žrtvovati mora, ako se hoče doseči cilja tako, kakor so to delali in delajo mizarji drugod, katerim tudi v času krize tako radi hodimo odjedati tako težko pridobljeni beli kruh. Delati in žrtvovati za strokovno organizacijo doma? Kaj še! V Sloveniji ga ne najdete mizarja v kakem malem kraju, ki bi kot poedinec sam na primer pošiljal na najbližjo podružnico ali pa na centralo v Ljubljani svoje prispevke in da bi prejemal ter čital svoj strokovni list. Tak človek vam gara kot črna živina po 12 in celo po 14 ur na dan, kadar pa slučajno zve kako je na primer v Ljubljani ali pa celo v Zagrebu, tedaj mu začne rojiti po glavi ne morda to, da bi se pobrigal za strokovno organizacijo, v katero spada, ampak po glavi mu začne rojiti, kako bi ukrenil, da bi teh boljših razmer postal deležen tudi on. Konec premišljevanja je običajno to, da vzame v roke popotno palico ali si kupi vozni listek v Ljubljano ali Zagreb. Žal, da se tudi v mestih Slovenije, ker je strokovna organizacija pred nosom, najde še vedno mizarje, ki se kakor troti v panju prav radi vsiljujejo v kraje, kjer so baš vsled dela strokovne organizacije življenske prilike, če ne sijajne, pa vsaj znosne. V rokah imamo dopisnico od sodrugov v Zagrebu, v kateri se na primer pritožujejo nad nekim mizarjem po imenu Tomc Ferdinand, kateri je početkom druge polovice meseca avgusta t. l. prišel od nekod iz mariborskega kraja v Zagreb. V Zagrebu je krošjaril od delavnice do delavnice in prosil za delo. Ko pa so ga zasačili zagrebški mizarji, se je delal neumnega in užaljenega, češ, da to ni ravnanje dostojno sodrugov, če mu ne puste, da si poišče delo. Tomc torej ni vedel ali vedeti ni hotel, da je vsakega poštenega mizarja dolžnost, da se ob svojem prihodu v prvi vrsti zgleda v strokovni organizaciji in da se ima brezpogojno ravnati po navodilih, ki jih tamkaj dobi. Pritožbe radi dopotovanja slovenskih mizarjev v Zagreb in da postajajo tamkaj grobokopi plač in delovnega časa, neprestano kar dežuje. V

našem listu smo tudi neštetokrat že svarili pred potovanjem, ali nič ne pomaga. Kar je zavednih slovenskih mizarjev jih mora biti sram, da se dogajajo taki škandali, zagrebški sodrugi naj si pomagajo, kakor vedo in znajo, in če nekaterim slovenskim mizarjem, ki so se navzlic našim svarilom vtihotapili v Zagreb, polomijo rebra, ne bomo proti temu prav nič protestirali.

Iz pokrajinskega kongresa strokovnih organizacij.

Dne 2. in 3. avgusta t. l. se je v Ljubljani vršil pokrajinski kongres strokovnih organizacij v Sloveniji. Sklepi pokrajinskega kongresa vsebujejo nastopno resolucijo:

Resolucija o razmerju strokovnih organizacij GRSJ v Sloveniji do ostalih delavskih organizacij.

V soglasju s tozadevnimi sklepi nadrejenih instanc strokovnega pokreta, združenega v Mednarodni strokovni zvezi, sprejema I. pokrajinska konferenca strokovnih organizacij GRSJ v Sloveniji, sledeče smernice:

I.

Odnosaji strokovnih organizacij GRSJ do političnih strank.

1. Strokovne organizacije GRSJ so v svojih akcijah neodvisne od vseh političnih strank. Na drugi strani prepuščajo v političnih akcijah odločitve političnim organizacijam, med tem ko se spuščajo same v politiko le v toliko, v kolikor je to v varstvo delavskih gospodarskih interesov potrebno. Pri tem prihajajo v interesno skupnost s političnimi strankami, ki delajo za demokracijo in socializem in stoje na razrednem, mednarodnem stališču.

2. Izhajajoč iz tega načelnega stališča morajo ostati strokovne organizacije v medsebojnih bojih političnih strank, ki zastopajo načela demokracije in socializma, nevtralne. Konkretno velja to za njih razmerje do obeh delov SSJ v Sloveniji.

3. Funkcionarjem strokovnih organizacij dopušča in priporoča konferenca vkljub temu delo na političnem polju. To njihovo delo pa mora iti, v kolikor se tiče spora med socialističnimi frakcijami, za tem, da se duhovi zblížajo in ustvari politična enotnost socialističnega pokreta.

4. Konferenca priporoča obema socialističnima frakcijama, da se sporazumeta v pokrajinskih samoupravnih vprašanih pokrajinskega pravilnika, ki pa mora ostati v soglasju s statutom celokupne SSJ, ki se mora menjati le na državnem kongresu.

5. Konferenca prepoveduje vsem strokovnim organizacijam in njih funkcionarjem, da bi napadali po časopisu z očitno sovražno tendenco sodružne organizacije, priključene GRSJ in njih funkcionarje, predno so o njih eventuelnih pregreških in napakah izrekli svojo sodbo kompetentni odbori in po statutih predvidene prizivne instance oziroma razsodišča.

Dalje nalaga konferenca vsem priključenim organizacijam, ki bi se jih skušalo izrabljati za razbijanje strokovnih organizacij GRSJ, da podajo v „Delavcu“ na poziv Strokovne komisije izjavo, da stoji na stališču enotnosti strokovnega pokreta GRSJ in sklepov te konference in da se soglašajo z načrti, ki gredo za tem, da se enotnost strokovnih organizacij GRSJ razbije.

II.

Razmerje strokovnih organizacij GRSJ do ostalih strokovnih organizacij.

1. Od strokovnih organizacij, priključenih Strokovni internacionaji v Moskvi, loči strokovne organizacije GRSJ razlika v strokovni taktiki. — Dokler obstoja ta razlika, je vsaka organizacijska spojitev s temi organizacijami nemogoča.

2. S strokovnimi organizacijami, ki stoje praktično na stališču strokovne taktike Mednarodne strokovne zveze, to je s strokovnimi organizacijami lesnih delavcev in tipografov, je organizatorično zblížanje mogoče in zaželeno.

Novi Strokovni komisiji se nalaga, da povspešuje prizadevanja GRSJ, ki gredo v tem pravcu.

III.

Razmerje strokovnih organizacij GRSJ do združnih organizacij.

Tudi združne in strokovne organizacije morajo biti vsaka na svojem polju neodvisne. Pač pa obstoja med njimi interesna skupnost in potreba medsebojne podpore.

Strokovnim organizacijam GRSJ se nalaga, da podpirajo po svojih močeh delavski združeni pokret.

Naši člani, ki so ob enem člani organizacij, pa so ob enem dolžni, da uveljavijo v teh organizacijah socialistična načela.

IV.

Razmerje strokovnih organizacij GRSJ do delavskih kulturnih organizacij.

Strokovne organizacije GRSJ bodo podpirale enako, kakor dosedaj tudi v bodoče delavske kulturne, športne, ženske in mladinske organizacije.

Socialna politika.

O bivšem ministru za socialno politiko smo nekoč zapisali, da je strasten nasprotnik vsake socialne politike in kot tak svoj resor, to je delo v tem ministrstvu, sabotira. Deloma je njegova sabotaja izvirala iz tega, ker je, kakor rečeno, vsako socialno politiko sovražil, pa tudi iz tega, ker je bil užaljen, da mu je bilo pridržano ravno ministrstvo za socialno politiko, ki se mu je zdelo preneznatno. Danes pa resnici na ljubo moramo konstatirati, da smo gospodu Uzunoviču — ki danes ni več minister za socialno politiko — delali „krivico“, kajti njegovo ministrovanje vendar ni bilo tako brezplošno, če že ne v pozitivnem, pa vsaj v negativnem smislu je ipak nekaj „ustvaril“. Pred vsem je treba ugotoviti, da je g. Uzunovič degradiral urade inšpekcije dela na brezpomembne marionete. Le tem se je za časa ministrovanja g. Uzunoviča namignilo s kolom, da se ne smejo umešavati v spore med delavci in delodajalci, in ako se izogniti ne morejo, tedaj pa da morajo zavzemati delodajalcem prijazno stališče. Inšpekcije dela so prišle v hude škripce, kajti zavedale so se, da so prav za prav tukaj, da ščitijo delavce, delavcev pa ščititi niso smele! Če so delodajalci kršili osemurni delovni čas, če niso plačevali nadur, kakor to določuje zakon za 50% boljše, so morale inšpekcije dela spričo pritožb od strani delavskih strokovnih organizacij ostati gluhe in slepe, ker so imele strikten ukaz, da morajo biti gluhe in slepe. Za šlendrijan v posameznih podjetjih in za tehnične kakor tudi za zdravstvene nedostatke, vsled katerih so se dogajale številne nesreče pri delu, se inšpekcije dela niso smele zmeniti. V stanovanjske razmere pri posameznih lesnoindustrijskih obratih, ki so bile in so še danes naravnost škandalozne, se inšpekcije dela niso smele vtikati, ravno tako tudi v mezne spore. Skratka, inšpekcijam dela je vrli Uzunovič izpodkopal vso avtoriteto, katera, kakor znano, itak ni bila nikoli posebno velika. Gorje, če se je kak delodajalec pritožil ali če se je pritožila kaka organizacija delodajalcov. „Nos“, katerega je v takem slučaju inšpekcija dela dobila, je bil velikanski! Kaj čuda, da se je inšpekcija dela, imajoč pred očmi od „zgoraj“ dobljene direktive, vsake delavske pritožbe bala in se delavskim zaupnikom izogibala kakor hudič križa. Tako je g. Uzunovič ustvaril za delodajalce pravcati eldorado brezobzirnega izkoriščanja delavske pare. Za zaščito delavcev ustvarjene inšpekcije dela so morali ščititi kapitalistične izkoriščevalce in jim potom svoje popolne pasivnosti pomagati gnjetiti, itak že zasluženo delavstvo. Tako je politični zločinec na stolu ministra za socialno politiko spremenil inšpekcijo dela, ki bi drugače kot važna socialno politična institucija imela za delavce eminenten pomen, v ponižno in poslušno dekle kapitalističnih izkoriščevalcev.

Drugo, kar je g. Uzunovič izvršil je to, da je podpisal pravilnik o zaposlovanju inozemskih delavcev, katerega je najbrže izdelal zloglasni Kaželj, ki kot zli duh straši v ministrstvu za socialno politiko.

Delo g. Uzunoviča je torej, kakor videti, bilo silno „naporno“ in „plodonosno“. Najbolje bi pa napravil, če bi bil še to opustil. Zlasti z opustitvijo podpisa pravilnika o zaposlovanju inozemskih delavcev bi bil prizadetim delavcem in tudi delodajalcem prihranil precej sitnosti in šikan. Hvaležen mu za njegov pravilnik ne bo nihče, niti oblasti, ki bodo imele dosti nepotrebne posla.

Brezposelnost na Madžarskem. Na Madžarskem brezposelnost konstantno raste. Delavnice mehaničnih konstrukcij so odpustile od početka leta že do 5000 delavcev. Druge industrije se nahajajo v enakih prilikah, posebno lesna industrija vseh strok. Tekstilna industrija se drži še povoljno in poslovanje je precej aktivno.

Brezposelnost v Angliji. Število brezposelnih v Angliji je znašalo dne 30. junija t. l. 1.009.100 in se je potemtakem zmanjšalo za 4282 napram stanju v preteklem tednu.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je, kakor nam poročajo, otvoril na otoku Rabu na Jadranu zdravilišče za pljučna in žlezna obolenja, ki niso nalezljive naravi. Zdravilišče bode celo leto odprto. Če bi se delalo po receptu raznih kranjskih purgarjev, celjskih narodnjakarjev, mariborskih nadebudnih obrtnikov itd., bi seveda delavec zastoj čakal, da bo zavarovanje vršilo tudi preventivno zdravljenje. —

Zdravstvo.

Vzroki raka. Moderna medicina je odkrila vzroke najstrašnejše človeške bolezni, zelo težko zdravljivega raka. Njegov mikrob ni znan, ker ga menda sploh ni. Dokazano pa je, da povzroča rak stalno razdraženje organizma. Vzroki so lahko fizični, n. pr. Röntgenovi ali radijevi žarki, mehanični ter nevarni udarci in rane, dalje kemični: n. pr. kajenje močnega tobaka, uživanje alkohola ali pa delo v tovarni, kjer vdihava delavec soparo smole, parafina, različnih anilinov itd. Na raku umre posebno veliko število delavcev v Indiji, ki stalno žvekajo močno narkotično rastlino betelj. Posebno nevarna pa je za rak smola. Japonski zdravniki so namazali s smolo podgane, miši in kunce ali pa so jim vbrizgali smolo pod kožo. Živali so obolele na raku, ki je bil popolnoma sličen človeškemu. V Evropi so dognali isto Fibicher na Danskem, Dielman na Nizozemskem in Francoz Menetrix. Stalno draženje gotovega uda ima često za posledico rak. Na njem umirajo n. pr. tudi ženske dežele Kašmir v severni Indiji, ker nosijo po zimi na trebuhu steklenice z vročo vodo, da se obvarujejo mraza. Rak kože nastopa tudi pogosto kot posledica srbenja, ki ga povzroče gotovi parasiti.

To seveda ne pomeni, da se rak ne pojavi tudi drugače. Če pa je človek zbolel na tej strašni bolezni, se mora zdraviti, naj si je že povzročilo bolezen to ali ono draženje. Važno pa je, da se mora vsakdo od nas izogibati stalnega draženja, da ne dobi pozneje v življenju nevarne rane.

Posledica velikih bančnih polomov. Po poročilih iz Avstrije se tamkaj nahaja okrog 5000 uradnikov, ki so bili zaposleni v bankah, pa so sedaj brez dela, ker so bili vsled bančnih polomov odpuščeni. Na Mažarskem cenijo število brezposelnega bančnega uradništva celo na 6000. Da postajajo poleg delavcev tudi uradniki žrtev kapitalističnega gospodarstva in da je to neizogibno, smo mi delavci vedeli že zdavni, mnogi uradniki pa so še vedno družega mnenja in mislijo, da jih bo kapitalizem pardoniral, kar pa je usodna zmota.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Edino

JOHANN

**nadomesti in pre-
kosi okus in redil-
nost mesa v hrani.**